

Obecné a jednotlivé

Pojmové myšlení je založeno na tom, že můžeme jednotlivosti mínit jen s ohledem na to, co je jim společné resp. čím se sobě navzájem podobají. To zároveň znamená, že se odhlíží ode všeho, čím se od sebe jednotlivosti liší a co je na nich (nebo u nich) zvláštního. A o tom odhlížení od zvláštností (a tedy zamlouvání zvláštností) mluvíme jako o abstrahování. Uvážíme-li povahu tohoto přístupu, musí nám být jasné, že kdykoli chceme myšlenkově, tj. v této souvislosti pojmově, uchopit něco zvláštního nebo jedinečného (ergo opravdu, „konkrescentně“ skutečného), spousta zvláštností našemu uchopení nutně uniká. Již z toho musí být patrné, že pojmové myšlení (dosavadní) přes své obrovské výhody bude mít jisté meze, za kterými přestává být funkční. Tato potíž je významnějším myslitelům známa už odedávna, takřka hned od počátků filosofického myšlení. Proto se také již odedávna objevují způsoby (metody), jak zmíněné nedokonalosti čelit a jak ji překonat. Až dosud se však nic „systémového“ nezdařilo, a každý, kdo chce postihnout něco jedinečného, unikátního, sahá ať chce nebo nechce, k narativitě. Řešením nemůže být (jak ve sporu o univerzálie navrhovali nominalisté) obecniny prostě popřít jako pouze myšlené, jen subjektivně konstruované. Podobnosti mezi věcmi jsou skutečné, ale skutečnost věcí není založena na jejich podobnosti, která by musela být důležitější. Každá věc (každá skutečnost) musí napřed být, a teprve pak se může jinými věcmi (jiným skutečnostem) v něčem podobat (nebo v něčem nepodobat).

(Písek, 150501-1.)